

**Razvoj socijalne medicine
i javnog zdravstva**
Uvod, osnove, organizacija nastave

Doc. dr. sc. Ozren Polašek
Katedra za javno zdravstvo

**Socijalna medicina /
Javno zdravstvo**

Puno za malo ili malo za puno?

- Je li bolje provesti **mного za nekoliko ljudi** [transplantacija jetre kroničnom alkoholičaru, ~400.000 Kn] ili **malo za mnogo ljudi** [cijepljenje protiv HBV po 280 Kn za 1429 djece]?

Medicina je društvena znanost, a politika ništa drugo nego medicina u velikim razmjerima

R. Virchow *Die Medicinische Reform, 1848*

Revolucionarne ideje Virchowa

- Uspostavljanje medicinske zaštite uz izbor liječnika
- Zabrana dječjeg rada
- Zaštita trudnica
- Smanjenje radne satnice za radnike u posebnim uvjetima
- Kontrola izloženosti štetnim tvarima na poslu
- Uvođenje ventilacije zraka na poslu

Povijesne zanimljive ideje

- *JP Frank (1786) Medizinische Polizei*
- *J Guerin (1848) Termin socijalna medicina*
- *Engleska (1848) Zakon o javnom zdravstvu*

Dubrovačka Republika, 1377. godine - lazareti

Osnivačka Skupština Svjetske zdravstvene organizacije

1926. Andrija Štampar: 10 principa za organizaciju i rad zdravstvene službe

- Važnije je obavještavanje naroda od zakona.
- Pitanje narodnog zdravlja i rad na njegovom unapređenju nije monopol liječnika, nego se njim trebaju baviti svi bez razlike. Samo ovom zajedničkom suradnjom može se unaprijediti narodno zdravlje.
- Najvažnije je pripremiti u jednoj sredini teren i pravilno shvaćanje o zdravstvenim pitanjima.

- Liječnik treba biti socijalni radnik; s individualnom terapijom ne može postići mnogo; socijalna terapija je sredstvo koje ga može dovesti do pravog uspjeha
- Liječnik treba biti narodni učitelj
- U pitanju narodnog zdravlja ne smije se činiti razlika između ekonomski jakih i slabih
- Liječnik ne smije biti ekonomski ovisan o bolesniku, jer ga ekonomska ovisnost sprječava u glavnim njegovim zadaćama

- Potrebno je stvoriti zdravstvenu organizaciju u kojoj će liječnik tražiti bolesnika, a ne bolesnik liječnika, jer se samo na taj način može u našem staranju da obuhvati sve veći broj onih čije zdravlje treba očuvati
- Glavno mjesto liječničkog djelovanja su ljudska naselja, mjesta gdje ljudi žive, a ne laboratoriji i ordinacije
- Pitanje narodnog zdravlja od većeg je ekonomskog nego humanitarnog značaja

Svjetska zdravstvena organizacija (SZO) *World Health Organization (WHO)*

- 7. travnja 1948. osnovana Svjetska zdravstvena organizacija
- Svjetska zdravstvena organizacija – međunarodna organizacija, djeluje u sustavu Ujedinjenih naroda kao upravljač i koordinator zdravstvenih akcija te jedinstveni instrument međunarodne zdravstvene suradnje među državama

World Health Organization

Glavni cilj SZO

- Cilj djelovanja Svjetske zdravstvene organizacije je dostignuće najvišeg stupnja zdravlja svih naroda – zdravlje kao temeljno ljudsko pravo

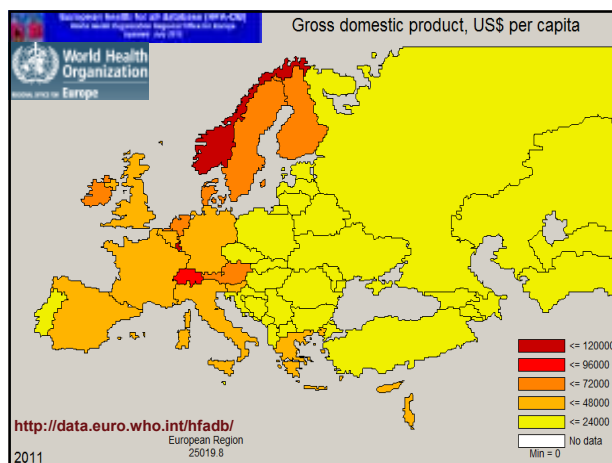
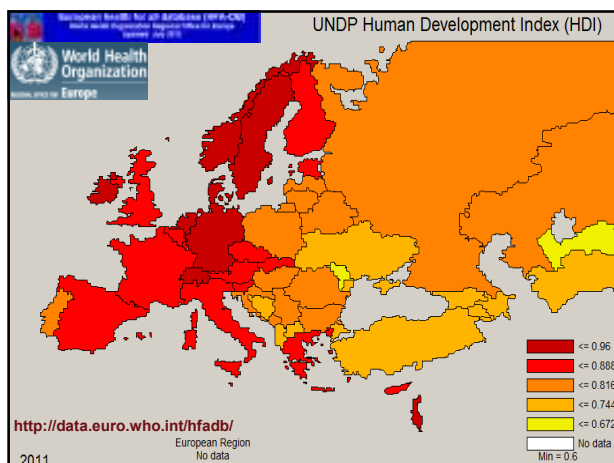

World Health Organization

Zdravlje za sve

- 1977. god. Skupština SZO je međunarodnoj zajednici i zemljama članicama uputila izazov: postići **Zdravlje za sve**
- 1984. su zemlje članice prihvatile 38 ciljeva regionalne strategije **Zdravlje za sve**

Zdravstvene povelje

- Postoji nekoliko temeljnih zdravstvenih povelja i dokumenata koji predstavljaju idealiziranu i vizionarsku sliku svijeta
- Najpoznatije su Povelja iz Alma Ate, Ottawe, Jakarte, Milenijski razvojni ciljevi i projekt Zdravi gradovi

Alma Ata 1978.

- Deklaracija o **primarnoj zdravstvenoj zaštiti**, fokus na interesu čovječanstva
- Zdravlje za sve – sve za zdravlje
- Vlade su odgovorne za zdravlje svojeg naroda
- Glavni društveni cilj trebao bi biti postizanje razine zdravlja koja omogućuje društveno i gospodarski produktivan život svim članovima svih naroda
- Primarna zdravstvena zaštita ključ je postizanja ovog cilja u sklopu razvoja u duhu socijalne pravde

Ottawa 1986.

- Pet strategija povelje za **unapređenje zdravlja**
- izgradnja društvene politike zdravlja
- stvaranje okoline koja podržava zdravlje
- jačanje akcije zajednice
- razvijanje osobnih vještina
- preusmjeravanje zdravstvenih službi

Jakarta 1997.

- Deklaracija iz Jakarte identificira 5 prioriteta **promicanja zdravlja** u 21. stoljeću:
 - Promicati društvenu odgovornost za zdravlje
 - Povećati ulaganja u razvoj zdravlja
 - Ojačati i proširiti partnerstvo za zdravlje
 - Povećati kapacitet zajednice i opunomoćiti pojedinca
 - Osigurati infrastrukturu za promicanje zdravlja

Milenijski razvojni ciljevi

U rujnu 2000. godine, ulaskom u novo tisućljeće obilježeno je usvajanje **UN-ove Milenijske deklaracije** koju je potpisalo 189 zemalja – Millennium Development Goals

PROJEKT "ZDRAVI GRADOVI"

- Korijeni u povelji iz Ottawe-definicija o unapređenju zdravlja: "proces osposobljavanja ljudi da preuzmu kontrolu nad svojim zdravljem i da ga poboljšaju"
- ključna uloga temelja za poboljšanje zdravlja dodijeljena je javnoj politici zdravlja
- da bi projekt bio uspješan i da bi uživao povjerenje građana potrebno je uključiti lokalne strukture

Hrvatska mreža "Zdravih gradova" danas okuplja slijedeće gradove, općine i županije: Crikvenica, Čakovec, Daruvar, Dubrovnik, Gospić, Hrvatska Kostajnica, Karlovac, Koprivnica, Korčula, Krapina, Labin, Makarska, Matulji, Metković, Opatija, Osijek, Pazin, Poreč, Pula, Rijeka, Rab, Sisak, Slatina, Slavonski Brod, Split, Umag, Varaždin, Varaždinske Toplice, Vinkovci, Zadar, Zagreb...

HRVATSKA MREŽA ZDRAVIH GRADOVA

Što je sve dio socijalne medicine?

- Socijalna medicina
- Javno zdravstvo i organizacija z.z.
- Epidemiologija
- Školska medicina
- Mikrobiologija
- Zdravstvena ekologija
- Zdravstvena ekonomika
- Preventivna medicina
- Medicinska sociologija
- ...

Razvoj socijalne medicine i javnog zdravstva

Uvod, osnove, organizacija nastave

Svi grafički i video materijali u ovoj prezentaciji korišteni su isključivo u obrazovne svrhe, a dobiveni su pretraživanjem sadržaja na Internetu. Neki dijelovi prezentacije preuzeti su iz drugih javno dostupnih prezentacija u izvornom ili prilagođenom obliku. Neki materijali su promijenjeni da bolje odgovaraju sadržaju koji predstavljaju. Prezentacija predstavlja stavove autora i nisko ne odražava službene stavove Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Splitu. Autor zahvaljuje svim osobama koje su doprinjele postavljenjem svojih sadržaja na Internet.

Za sva dodatna pitanja obratite se autoru prezentacije na e-mail adresu: Ozren.polasek@mefst.hr

Doc. dr. sc. Ozren Polašek
Katedra za javno zdravstvo

